

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.005.04.2018
P/18/088

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/088 – Rekultywacja terenów po eksploatacji kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Andrzej Sibierski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/43/2018 z dnia 16 kwietnia.2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Starostwo Powiatowe w Olsztynie, Plac Generała Józefa Bema 5, 10-516 Olsztyn (dalej: „Starostwo”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Starosta Olsztyński: od 1 grudnia 2014 r. – Małgorzata Chyziak (dalej: „Starosta”) (dowód: akta kontroli str.2-3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą² Starosta, podejmował działania związane z rekultywacją gruntów po eksploatacji kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej³. Realizując postanowienia art. 22 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych⁴ (dalej: „ustawa ogrl”) wydawał decyzje w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów. Określał w nich osobę obowiązującą, kierunek i termin wykonania rekultywacji, a także stopień utraty lub ograniczenia wartości użytkowej gruntów oraz uznawał rekultywację za zakończoną. Przed wydaniem 45 decyzji, poza trzema przypadkami, zasięgnięto wymaganych opinii. W sposób rzetelny w Starostwie prowadzono sprawozdawczość dotyczącą rekultywacji gruntów.

Stwierdzono jednocześnie nieprawidłowości, które dotyczyły w szczególności:

- nałożenia w pięciu decyzjach, dotyczących sześciu złóż kopalin, obowiązku wykonania rekultywacji gruntów po wydobyciu kopalin na osoby, które nie spowodowały utraty albo ograniczenia ich wartości użytkowej ani też nie były następcami prawnymi takich osób, co było niezgodne z art. 20 ust. 1 ustawy ogrl,
- niepodjęcia działań zmierzających do wyegzekwowania wykonania obowiązku rekultywacji gruntów na terenie czterech złóż, pomimo upływu terminu, w którym powinna zostać ona zakończona,
- braku działań w odniesieniu do ośmiu przedsiębiorców, którzy nie wywiązali się z obowiązku wystąpienia w wyznaczonym terminie o ustalenie kierunku rekultywacji, nałożonego na nich w wydanej przez Starostę decyzji koncesyjnej,
- niewywiązania się z obowiązku przeprowadzenia co najmniej raz w roku kontroli wykonania rekultywacji gruntów na 36 spośród 44 obszarów objętych takim obowiązkiem.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna oraz opisową.

² Lata 2013 – 2018 (I kwartał).

³ Dotyczy kruszyw naturalnych (żwir, piasek itp.), kredy jeziornej i surowców ilastych.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1161.

Ponadto w pięciu postępowaniach administracyjnych, dotyczących wydania decyzji w sprawach rekultywacji gruntów, nie dotrzymano terminów załatwienia sprawy i nie poinformowano stron postępowania o przyczynie zwłoki oraz nowym terminie załatwienia sprawy, co było niezgodne odpowiednio z art. 35 § 3 i art. 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego⁵ (dalej: „Kpa”). W przypadku natomiast 14 postępowań nie poinformowano stron o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co było niezgodne z art. 10 § 1 Kpa.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Określanie warunków rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin.

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2013 – 2018 (I kwartał), zgodnie z obowiązującym regulaminem organizacyjnym Starostwa⁶, zadania w zakresie rekultywacji gruntów poeksploatacyjnych przypisano Wydziałowi Gospodarowania Środowiskiem (dalej: „Wydział”) ⁷. W okresie tym funkcję dyrektora Wydziału (dalej: „Dyrektor”) pełniło dwóch pracowników Starostwa (odpowiednio: do 30 czerwca 2013 r. oraz od 4 listopada 2013 r. do zakończenia kontroli NIK)⁸. Zakresy ich obowiązków określały m.in. upoważnienia wydane przez Starostę. Zadania dotyczące rekultywacji gruntów były realizowane przez dwóch pracowników Wydziału (pierwszego z nich do 9 maja 2017 r. i drugiego od 10 maja 2017 r.)⁹ i zgodnie z przyjętymi zakresami czynności dotyczyły one m.in. kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska, przygotowania projektów decyzji określających zakres, sposób oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekultywacji, a także projektu decyzji w sprawie stopnia ograniczenia lub utraty wartości użytkowej gruntów¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 4-56, 138-142)

2. W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu Olsztyńskiego (dalej: „Powiat”) znajdowały się 63 miejsca wydobywania kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej, dla których wydano koncesje na ich wydobywanie¹¹, o łącznej powierzchni obszarów górniczych 477,7 ha oraz 640,8 ha terenów górniczych¹². Z tego, dla 15 z nich koncesje wygasły lub zostały wygaszone¹³, a w przypadku kolejnych sześciu brak było danych o terminie ważności koncesji¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 57-64)

⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 1257, ze zm.

⁶ Przyjęty uchwałą nr 59/2/2015 Zarządu Powiatu w Olsztynie z dnia 12 listopada 2015 r., ze zmianami.

⁷ W Starostwie nie było odrębnych uregulowań wewnętrznych (procedury, wytyczne, zasady) dotyczących postępowań w sprawach rekultywacji gruntów. Nie skorzystano również z możliwości zamieszczenia na stronie internetowej Starostwa informacji o sposobie postępowania i wymaganych dokumentach dotyczących rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych.

⁸ W okresie do 15 sierpnia 2013 r. pełnił funkcję zastępcy dyrektora Wydziału, a od 16 sierpnia 2013 r. do 30 października 2013 r. funkcję pełniącego obowiązki dyrektora Wydziału.

⁹ Obaj pracownicy posiadali m.in. studia wyższe o kierunku geologicznym. Ponadto, pierwszy z nich ukończył kurs gleboznawstwa, gleboznawczej klasyfikacji gruntów i kartografii gleb zorganizowany przez Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, a drugi rozpoczął w 2018 r. studia podyplomowe w tym zakresie.

¹⁰ Zakresy obowiązków drugiego spośród ww. pracowników Wydziału, z maja i sierpnia 2017 r. Zakres obowiązków pierwszego pracownika był niedostępny w trakcie kontroli NIK z powodu przekazania go Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie – nowemu miejscu jego zatrudnienia.

¹¹ Z tego: w dwóch miejscach prowadzono wydobywanie kredy jeziowej (Malinowo IV i Malinowo IVA – brak danych dotyczących powierzchni), w dwóch (Lajsy i Pęglity – 15,3 ha powierzchni obszaru górniczego i 21,9 ha terenu górniczego) – surowców ilastych, a w pozostałych – piasku i żwiru.

¹² Dane szacunkowe, nie uwzględniające złóż, dla których Starostwo nie posiadało tego rodzaju danych.

¹³ Z tego: w dwóch miejscach, tj. złoża Łęgajny, koncesja została cofnięta.

¹⁴ Podczas kontroli NIK Starostwo nie posiadało niektórych koncesji na wydobywanie kopalin na terenie Powiatu oraz niektórych dokumentów związanych z wydawaniem decyzji w sprawach rekultywacji gruntów, odnoszących się m.in. do obszaru wydobywania objętego koncesją, w tym numerów działek i powierzchni wydobywania.

3. W latach 2013 – 2018 (I kwartał) Starosta, stosownie do postanowień art. 22 ust. 1 ustawy ogrl, wydał ogółem 45 decyzji w sprawach rekultywacji gruntów dla 40¹⁵ miejsc wydobycia kopalni, z tego:

- 32 ustalające kierunek, termin i osobę¹⁶ obowiązującą do rekultywacji dla 33 miejsc wydobycia (w tym po jednej decyzji przenoszącej obowiązek rekultywacji na inną osobę¹⁷ oraz zmieniającą kierunek rekultywacji¹⁸),
- 4 ustalające stopień utraty lub ograniczenia wartości użytkowej gruntów dla czterech miejsc wydobycia,
- 9 uznających rekultywację za zakończoną dla 11 miejsc (w tym pięć decyzji dla trzech miejsc o uznaniu za zakończoną rekultywacji częściowej gruntów¹⁹).

W pięciu decyzjach ustalających kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji, dotyczących sześciu złóż²⁰, Starosta zawarł wymóg uzyskania przez przedsiębiorcę przed zakończeniem rekultywacji decyzji ustalającej stopień utraty lub ograniczenia wartości użytkowej gruntów. Wymóg ten został spełniony dla jednego z tych złóż (Małki), dla którego Starosta wydał w 2016 r. decyzję o uznaniu rekultywacji za zakończoną, zaś w przypadku pozostałych nie zakończono jeszcze rekultywacji gruntów. W przypadku jednego złoża (Rukławki) decyzję o uznaniu rekultywacji za zakończoną wydano 45 dni po ustaleniu kierunku, terminu i osoby obowiązanej do rekultywacji.

Starosta nie dokonywał w badanych latach zmian decyzji w sprawach rekultywacji gruntów w związku z informacjami, o których mowa w art. 22 ust. 3 ustawy ogrl.

(dowód: akta kontroli str. 57-145)

Analiza wszystkich 45 decyzji w sprawach rekultywacji gruntów wykazała m.in., że:

- we wszystkich przypadkach postępowania administracyjne wszczęto na wniosek stron i wydane decyzje zawierały elementy wyszczególnione w art. 107 § 1 Kpa,
- decyzje określające stopień utraty lub ograniczenia wartości użytkowej gruntów wydano po uprzednim ustaleniu kierunku, terminu i osoby obowiązanej do rekultywacji oraz przed uznaniem rekultywacji za zakończoną, a także po uzyskaniu, zgodnie z wymogiem art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy ogrl, dwóch odrębnych opinii rzeczoznawców²¹,
- decyzje uznające rekultywację za zakończoną wydano po przeprowadzeniu oględzin zrekultywowanego obszaru,
- 42 decyzje wydano po uzyskaniu wymaganych art. 22 ust. 2 ustawy ogrl opinii, tj. wójta lub burmistrza oraz dyrektora właściwego okręgowego urzędu górniczego, a w jednym przypadku także dyrektora właściwej regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych,
- w 26 decyzjach wskazano właściwą osobę obowiązującą do rekultywacji.

W przypadku 30 decyzji ustalających kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji, osoby składające wniosek o wszczęcie postępowania w tej

¹⁵ Powierzchnia obszaru górniczego tych miejsc wynosiła 382,56 ha, a terenu górniczego 502,26 ha (dane szacunkowe ze względu na brak informacji dotyczących wszystkich miejsc).

¹⁶ We wszystkich przypadkach obowiązek rekultywacji nałożono na jedną osobę.

¹⁷ Decyzja GŚ-III.6122.14.2016.WD z 28 listopada 2016 r. dotycząca złóż kredy jeziornej Malinowo IV i Malinowo IV A.

¹⁸ Decyzja GŚ-III.6122.1.2015.WD z 14 stycznia 2016 r. dotycząca złoża Kronowo Kolonia IV (zmiana kierunku z rolnego z oczkiem wodnym na rolny).

¹⁹ Decyzje nr: GŚ-III.6122.1.2012 – Kronowo Kolonia II i Kronowo Kolonia III, GŚ-III.6122.25.2013 WD – Kronowo Kolonia II, GŚ-III.6122.12.2016 – Kronowo Kolonia III, GŚ.6122.20.2016 WD – Kronowo Kolonia II oraz GŚ-III.6122.21.2016 WD – Kronowo VI.

²⁰ Gryźliny 1, Kronowo VII, Kronowo VIII, Łapka I, Łapka II i Małki.

²¹ Koszty sporządzania opinii dotyczących rozmiaru ograniczenia wartości użytkowej gruntów, niezbędnych do wydania decyzji w sprawie rekultywacji, we wszystkich przypadkach ponosiły osoby występujące z wnioskami o ich wydanie.

sprawie, dostarczyły Staroście dokumentację rekultywacji (m.in. w postaci projektów rekultywacji lub informacji o sposobie jej przeprowadzenia).

Jak podała Dyrektor, przed wydaniem decyzji ustalającej kierunek rekultywacji wykorzystywano następujące dokumenty: wniosek o ustalenie kierunku rekultywacji, uproszczony projekt rekultywacji, załącznik graficzny w formie mapy ewidencyjnej lub sytuacyjno-wysokościowej, wypis z rejestru gruntów, kopię koncesji oraz wymagane przepisami prawa opinie.

(dowód: akta kontroli str.146-168, 315-326)

Ustalone
nieprawidłowości

1) W wydanych pięciu decyzjach w sprawie rekultywacji gruntów na terenie złóż Barcikowo II, Łęgajny, Malinowo IV i Malinowo IVA, Małki oraz Rukławki (odpowiednio decyzje nr: GŚ-III.6166.21.2015.WD z 3 lutego 2016 r., GŚ-III.612.2.18.2013WD z dnia 6 marca 2014 r., GŚ-III.6122.14.2016.WD z 28 listopada 2016 r., GŚ-III.6122.24.2015WDS z 14 stycznia 2016 r. i GŚ-III.6122.5.2014WD z 30 maja 2014 r.) nałożono obowiązek rekultywacji gruntów w sposób niezgodny z uregulowaniami określonymi w ustawie ogrl. Do rekultywacji zobowiązano bowiem osoby, które nie spowodowały utraty lub ograniczenia wartości użytkowej gruntów, a posiadały tytuł prawny do nieruchomości, na których znajdowały się złoża²². Było to niezgodne z art. 20 ust. 1 ustawy ogrl, który stanowi, że do rekultywacji gruntów na własny koszt obowiązana jest osoba, która powoduje utratę lub ograniczenie ich wartości użytkowej. W przypadku decyzji dotyczącej złóż Malinowo IV i Malinowo IVA nie został również spełniony warunek, o którym mowa w art. 20 ust. 6 ustawy ogrl, umożliwiający przekazanie praw i obowiązków określonych w decyzji nr GŚ-III.6122.13.2015WD z 2 października 2015 r., w której określono m.in. kierunek i termin rekultywacji gruntów. Zmiana osoby obowiązanej do rekultywacji może być bowiem wynikiem przeniesienia koncesji lub też następstwa prawnego (sukcesji prawnej).

W sprawie tej Dyrektor wyjaśniła, że jako osoby obowiązane do rekultywacji ustalono właścicieli działek, na których znajdowały się ww. złoża, ponieważ to oni złożyli wnioski w tej sprawie.

Zdaniem NIK, obowiązki w zakresie rekultywacji gruntów mogą być, co do zasady, nakładane na osobę, która powoduje utratę lub ograniczenie wartości użytkowej gruntów. Uzyskanie tytułu prawnego do nieruchomości przez osobę, która nie spowodowała utraty albo ograniczenia wartości użytkowej gruntów oraz złożenie przez nią wniosku o ustalenie kierunku, terminu i osoby obowiązanej do rekultywacji nie stanowi przesłanki do uznania jej za osobę obowiązaną do rekultywacji gruntów, w tym także zastosowania art. 20 ust. 6 ustawy ogrl, nawet jeżeli wyraziła ona wolę przejęcia praw i obowiązków wynikających z wcześniej wydanych decyzji.

(dowód: akta kontroli str.83, 91, 102,130, 156-157, 312-323, 337-338)

2) Bez zasięgnięcia opinii dyrektora właściwego terenowo okręgowego urzędu górniczego, Starosta wydał decyzje ustalające kierunek, osobę obowiązaną i termin rekultywacji gruntów na terenie złóż Barcikowo II (GŚ-III.6122.21.2015.WD z 3 lutego 2016 r.) i Kronowo Kolonia IV (GŚ-III.6122.1.2015.WD z 6 maja 2015 r.), a przed wydaniem decyzji nr GŚ VII 751/7/2007 z 2 maja 2007 r., ustalającej leśny kierunek rekultywacji złoża Łęgajny III, nie zasięgnął opinii dyrektora właściwej regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, co było niezgodne odpowiednio z art. 22 ust. 2 pkt 1 oraz art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy ogrl.

Dyrektor wyjaśniła, że ww. opinii nie zasięgnięto w wyniku przeoczenia.

(dowód: akta kontroli str.112-113, 126-134, 146-151, 315-326)

²² Z analizy dokumentacji przedstawionej w trakcie kontroli NIK wynikało, że nie miało to negatywnego wpływu na wykonanie rekultywacji.

3) W dziewięciu decyzjach Starosty ustalających kierunek rekultywacji²³ określono także sposób jej przeprowadzenia (likwidacja zwałów nadkładu mas ziemnych i przemieszeniu ich do wyrobiska poeksploatacyjnego, rozłożenie humusu na całej powierzchni, łagodzenie skarp końcowych wyrobisk i przeprowadzenie zabiegów agrotechnicznych, wysiewu łubinu i traw), mimo że przepisy ustawy ogrl nie przewidują takiej możliwości.

Dyrektor wyjaśniła, że w ww. decyzjach określono sposób przeprowadzenia rekultywacji ponieważ art. 22 ust. 1 ustawy ogrl bardzo ogólnie wskazuje, co powinny określać decyzje w sprawach rekultywacji gruntów. Jej zdaniem, w powiązaniu z art. 20 ust. 3 tej ustawy, stanowiącym, że rekultywacje i zagospodarowanie gruntów planuje się, projektuje i realizuje na wszystkich etapach działalności przemysłowej, wydawało się zasadne zamieszczenie w decyzjach informacji o sposobie przeprowadzenia rekultywacji.

Zdaniem NIK, art. 22 ust. 1 ustawy ogrl w sposób jednoznaczny wskazuje, co określają decyzje w sprawach rekultywacji gruntów. Przepis ten nie uprawnia organu do określenia sposobu prowadzenia rekultywacji. Podobny pogląd wyrażony został w jednym z orzeczeń wydanych przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze²⁴. Takie uprawnienie nie wynika również z postanowień art. 20 ust. 3, wskazującego kiedy planuje się, projektuje i realizuje prace rekultywacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 108-122, 126-127, 158-159, 315-326)

4) Nierzetelne było postępowanie w odniesieniu do ośmiu przedsiębiorców, na których Starosta w wydanych decyzjach koncesyjnych nałożył obowiązek dotyczący wystąpienia w oznaczonym terminie o ustalenie kierunku rekultywacji gruntów po wydobyciu kopaliny (dotyczyło to 12 złóż²⁵). Wobec tych podmiotów nie podjęto bowiem działań mimo, że nie wywiązały się one z nałożonego obowiązku, gdyż wnioski o ustalenie kierunku rekultywacji złożyły po upływie od 8 do 49 miesięcy od terminu ustalonego przez Starostę.

Dyrektor wyjaśniła, że nie podejmowano takich działań z uwagi na brak jasno określonych przepisów prawnych o prowadzeniu takiego postępowania z urzędu. Stwierdziła także, że z postanowień art. 20 ust. 4 ustawy ogrl wynika, iż to koncesjonariusz określa, czy grunty stały się zbędne całkowicie, czy częściowo i czy powinny być rekultywowane.

Zdaniem NIK, w sytuacji gdy organ zobowiązał przedsiębiorców do złożenia ww. wniosków, powinien podjąć działania zmierzające do realizacji przez nich tego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str.152-154, 169-219, 315-326)

Opis stanu
faktycznego

4. Analiza 20 losowo dobranych postępowań administracyjnych dotyczących wydania przez Starostę w latach 2013 – 2018 (I kwartał) decyzji w sprawach rekultywacji gruntów²⁶, wykazała m.in., że w 15 przypadkach dotrzymane zostały terminy załatwienia sprawy wnikające z Kpa. Ponadto, w 10 przypadkach strony postępowania były informowane o jego wszczęciu, a w sześciu – o jego

²³ Dotyczyło to złóż: Barcikowo III, Kronowo Kolonia IV, Lichtajny, Lichtajny I, Łęgajny III, Nowe Włóki III, Nowe Włóki IV, Wysoka Dąbrowa i Zerbuń. Ponadto, Starosta określił sposób przeprowadzenia rekultywacji w uzasadnieniach decyzji ustalających jej kierunek dla 15 złóż: Gryżliny 1, Kronowo VII, Kronowo Kolonia V, Łapka I, Łapka II, Łęgajny IV/1, Malinowo IV, Mątki IV, Mątki VI, Mątki Kolonia, Modliny, Raszag, Węgajty, Witramowo II i Zerbuń II.

²⁴ Rozstrzygnięcie Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Olsztynie z dnia 13 lipca 2007 r., nr SKO-62-6/07.

²⁵ Barcikowo III, Botowo MU, Lichtajny, Lichtajny I, Łęgajny IV/1, Mątki Kolonia, Nowe Włóki II, Nowe Włóki III, Nowe Włóki IV, Witramowo II, Wysoka Dąbrowa i Zerbuń.

²⁶ Dotyczyły one wydania decyzji uznających rekultywację za zakończoną (złóża: Kronowo I, Kronowo VI, Kronowo Kolonia, Kronowo Kolonia II, Kronowo Kolonia III, Malinowo IV, Mątki, Rukławki i Zerbuń I) oraz ustalenia kierunku, terminu i osoby obowiązanej do rekultywacji (złóża: Barcikowo III, Botowo MU, Gryżliny 1, Kronowo VII, Kronowo VIII, Kronowo Kolonia IV, Kronowo Kolonia V, Lajsy, Lichtajny, Łapka I i Raszag).

zakończeniu i możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

(dowód: akta kontroli str. 163-168)

Ustalono
nieprawidłowości

1) W przypadku pięciu z ww. 20 postępowań nie dotrzymano terminu załatwienia sprawy określonego w art. 35 § 3 Kpa, przekraczając go od sześciu do siedmiu dni oraz nie poinformowano stron o niezakończeniu sprawy w terminie, nie podano przyczyn zwłoki oraz nie wskazano nowego terminu załatwienia sprawy, co było niezgodne z art. 36 Kpa²⁷.

Dyrektor wyjaśniła, że było to wynikiem przeoczenia.

(dowód: akta kontroli str.163-168, 315-326, 331-339)

2) W przypadku 14 postępowań (spośród ww. 20) nie poinformowano stron o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym i tym samym nie zapewniono im możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów, co było niezgodne z art. 10 § 1 Kpa²⁸.

Dyrektor wyjaśniła, że było to wynikiem przeoczenia. Zauważyła również, że w siedmiu spośród ww. 14 przypadków, po wielu konsultacjach z prawnikami ustalono, że jeśli w postępowaniu występuje tylko jedna strona i sprawa zostaje załatwiona zgodnie z jej żądaniem, zgodnie z art. 12 § 1 Kpa nie ma potrzeby przedłużania postępowania w celu umożliwienia wnioskodawcy wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Zdaniem NIK, zgodnie z postanowieniami art. 10 § 2 Kpa, organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w art. 10 § 1 tej ustawy tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na groźącą niepowetowaną szkodę materialną.

(dowód: akta kontroli str.163-168, 315-326, 331-339)

Ocena częściowa

W okresie objętym kontrolą, Starosta, podejmując działania związane z rekultywacją gruntów po eksploatacji kopalni objętych prawem własności nieruchomości gruntowej wydawał stosowne decyzje wynikające z art. 22 ust. 1 ustawy ogrl. W decyzjach tych określano osobę obowiązującą, kierunek i termin wykonania rekultywacji, a także stopień utraty lub ograniczenia wartości użytkowej gruntów oraz uznawano rekultywację za zakończoną. Poza trzema przypadkami, przed wydaniem ww. decyzji zasięgnięto opinii podmiotów wskazanych w art. 22 ust. 2 ustawy ogrl.

Stwierdzono jednak, że w pięciu decyzjach, dotyczących sześciu złóż, nałożono obowiązek rekultywacji gruntów na osoby, które nie spowodowały utraty lub ograniczenia ich wartości użytkowej ani nie były prawnymi następcami takich osób. Ponadto, w dziewięciu decyzjach w sprawie rekultywacji gruntów określono sposób jej przeprowadzenia, mimo że przepisy nie przewidywały takiej możliwości.

W pięciu postępowaniach administracyjnych dotyczących wydania decyzji w sprawach rekultywacji gruntów nie wywiązano się z obowiązku wynikającego z Kpa, tj. zawiadomienia stron o przyczynach zwłoki i nowym terminie załatwienia sprawy, a w przypadku 14 postępowań nie powiadomiono stron o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

²⁷ Dotyczyło to decyzji o uznaniu za zakończoną rekultywacji gruntów na terenie złóż Kronowo VI i Kronowo Kolonia oraz decyzji ustalających kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji dla złóż Botowo MU, Kronowo Kolonia IV i Lajsy.

²⁸ Dotyczyło to decyzji o uznaniu za zakończoną rekultywacji gruntów na terenie złóż: Kronowo I, Kronowo Kolonia II, Kronowo Kolonia III, Małki, Rukławki i Zerbuń oraz decyzji ustalających kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji gruntów na terenie złóż: Barcikowo III, Botowo MU, Kronowo VIII, Kronowo Kolonia IV, Kronowo Kolonia V, Lajsy, Lichtajny i Raszag.

2. Kontrola wykonania obowiązku rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych.

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2013 – 2017 Starosta przeprowadził łącznie 53 kontrole wykonania obowiązku rekultywacji gruntów²⁹ dla 39 (spośród 44) miejsc wydobywania kopaliny, dla których ustalił kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji. W przypadku dwóch złóż (Lajsy i Malinowo IV) kontrole takie odbyły się dwukrotnie w ciągu jednego roku. Wszystkie działania kontrolne dotyczące obowiązku rekultywacji prowadzono w formie oględzin w terenie³⁰. W badanym okresie do Starostwa nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące obowiązku rekultywacji gruntów.

(dowód: akta kontroli str. 220, 248-266)

Analiza 53 protokołów kontroli rekultywacji gruntów wykazała m.in., że:

- w przypadku ośmiu miejsc wydobywania kopaliny³¹ kontrolę wykonania obowiązku rekultywacji przeprowadzono z częstotliwością określoną w art. 27 ust. 3 ustawy ogrl, tj. co najmniej raz w roku,
- w trakcie 17 kontroli przedsiębiorcy dysponowali dokumentacją rekultywacji, a w trakcie 13 nie posiadali takiej dokumentacji,
- w dwóch przypadkach odnotowano, że rekultywacja nie jest prowadzona na bieżąco,
- w protokołach kontroli nie odnoszono się w sposób bezpośredni do zgodności prowadzonych prac z wyznaczonym kierunkiem rekultywacji.

Starosta nie otrzymywał od przedsiębiorców, przed rozpoczęciem przez nich rekultywacji gruntów, obmiarów wyeksploatowanych części złóż, o których mowa w § 162 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 8 kwietnia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu odkrywkowego zakładu górniczego³².

W badanym okresie w siedmiu miejscach wydobywania kopaliny³³ planowano lub zastosowano do rekultywacji gruntów odpady. W każdym z tych przypadków osoby odpowiedzialne za rekultywację sporządziły, wymagane § 162 ust. 6 ww. rozporządzenia, dokumentację rekultywacji i przedstawiły ją Staroście.

(dowód: akta kontroli str. 248-266)

Ustalone nieprawidłowości

1) W latach 2013 – 2017 nie przeprowadzono w ogóle kontroli wykonania obowiązku rekultywacji gruntów na terenie pięciu złóż: Zerbuń, Zerbuń II, Łęgajny, Kronowo Kolonia I i Kronowo Kolonia V, dla których Starosta decyzją ustalił kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji. Było to niezgodnie z art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy ogrl stanowiącym, że kontrola stosowania przepisów tej ustawy obejmuje wykonanie obowiązku rekultywacji gruntów zdewastowanych i zdegradowanych oraz art. 27 ust. 3 stanowiącym, że kontrole takie powinny być przeprowadzane co najmniej raz w roku.

Dyrektor wyjaśniła, że kontroli ww. złóż nie przeprowadzono w wyniku niedopatrzenia.

(dowód: akta kontroli str. 248-255, 315-326)

2) W latach 2013 – 2017 nie przeprowadzono z częstotliwością określoną w art. 27 ust. 3 ustawy ogrl, tj. co najmniej raz w roku, kontroli wykonania obowiązku

²⁹ Art. 26 ust. 1 i 2, art. 27 ust. 1 pkt 1 oraz art. 27 ust. 3 ustawy ogrl.

³⁰ Prowadzący je pracownicy Starostwa posiadali wykształcenie geologiczne.

³¹ Złóża: Gryżliny I, Kronowo VIII, Łapka II, Malinowo IVA, Małki, Małki VI, Rasząg i Rukławki.

³² Dz. U. z 2013 r. poz. 1008.

³³ Barcikowo II, Kronowo Kolonia I, Kronowo Kolonia III, Kronowo Kolonia IV, Łęgajny, Podleśna Kolonia i Witramowo. Ponadto, w uzasadnieniu decyzji ustalającej kierunek rekultywacji gruntów dla złóż Lajsy i Pęgłity (GŚ-III.612.2.29.2013WD z 19 listopada 2013 r.) Starosta wskazał na konieczność uzyskania odpowiednich pozwoleń w przypadku wypełnienia wyrobiska odpadami.

rekultywacji gruntów w 31 miejscach wydobywania kopalin³⁴, dla których Starosta w drodze decyzji ustalił kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji.

Dyrektor wyjaśniła, że niezgodna z przepisami prawa częstotliwość kontroli ww. złóż wynikała z niedopatrzenia.

(dowód: akta kontroli str. 248-265, 315-326)

Opis stanu
faktycznego

2. W wyniku oględzin czynności przeprowadzonych 4 czerwca 2018 r. przez pracownika Wydziału w zakresie kontroli wykonania obowiązku rekultywacji gruntów na terenie czterech złóż, dla których Starosta wydał decyzje określające jej kierunek³⁵, ustalono m.in. że:

- W trzech kontrolowanych miejscach (Barcikowo II, Botowo MU i Łęgajny) nie stawili się przedstawiciele osób obowiązanych do rekultywacji, mimo uprzedniego poinformowania przez Starostwo o terminie i miejscu kontroli; a przedsiębiorca uczestniczący w kontroli złoża Zerbuń nie posiadał przy sobie dokumentacji rekultywacji tego złoża.
- Pracownik Wydziału przeprowadzający kontrolę posiadał dokumentację rekultywacji wszystkich kontrolowanych złóż, załączoną przez przedsiębiorców do wniosków o ustalenie kierunku rekultywacji, a identyfikacji obszaru objętego kontrolą dokonywał na podstawie wizualnego porównania terenu z mapą. Nie dysponował on urządzeniami pomiarowymi umożliwiającymi ustalenie rzeczywistych granic terenów objętych rekultywacją, w tym, w przypadku złoża Zerbuń, nie potrafił ustalić, czy widoczne podczas kontroli ślady pozyskiwania kruszywa znajdują się na obszarze objętym rekultywacją.
- We wszystkich przypadkach pracownik Wydziału wykonał fotografie terenu objętego kontrolą oraz sporządził protokół kontroli, który został podpisany przez jej uczestników.

W toku ww. kontroli pracownik Wydziału ustalił m.in., że:

- wykonano rekultywację gruntów na terenie złoża Zerbuń (przedsiębiorca uczestniczący w kontroli, został poinformowany o konieczności wystąpienia z wnioskiem o uznanie rekultywacji za zakończoną),
- nie rozpoczęto rekultywacji gruntów na terenie pozostałych trzech złóż, a wyrobiska nie były oznakowane i zabezpieczone,
- na terenie wyrobisk złóż Barcikowo II i Botowo MU następowało osuwanie się części skarp,
- na terenie złoża Zerbuń widoczne były ślady „podbierania materiału żwirowego”.

(dowód: akta kontroli str. 226-247)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na niewykorzystywanie urządzeń pomiarowych przez pracownika Starostwa w trakcie przeprowadzanych przez niego w czerwcu 2018 r. czterech kontroli wykonania obowiązku rekultywacji. Uniemożliwiało to skuteczną weryfikację powierzchni terenu objętego decyzją ustalającą kierunek i termin rekultywacji oraz sprawdzenie zgodności prac rekultywacyjnych przeprowadzonych przez przedsiębiorcę z dokumentacją rekultywacji i tym samym w zasadniczy sposób utrudniało skuteczne przeprowadzenie kontroli.

³⁴ Barcikowo II (kontrolę przeprowadzono w 2017 r.), Barcikowo III (2015, 2017), Botowo MU (2015, 2017), Godki (2017), Kronowo I (2014), Kronowo VI (2016, 2017), Kronowo VII (2017), Kronowo Kolonia I (2016), Kronowo Kolonia II (2017), Kronowo Kolonia III (2016), Kronowo Kolonia IV (2016), Lajsy (2017), Lichtajny (2017), Lichtajny I (2017), Łapka I (2017), Łęgajny III (2017), Łęgajny IV/II (2015, 2017), Ługwałd Pole A (2017), Malinowo IV (2017), Mątki Kolonia (2015, 2017), Mątki IV (2017), Modliny (2015, 2017), Nowe Włóki II (2015, 2017), Nowe Włóki III (2015, 2017), Nowe Włóki IV (2015, 2017), Pęgliły (2017), Podleśna Kolonia (2017), Węgajty (2017), Witramowo (2015, 2017), Witramowo II (2015, 2017) i Wysoka Dąbrowa (2015, 2017).

³⁵ Barcikowo II – w 2017 r. objęte kontrolą obowiązku rekultywacji gruntów, o którym mowa w art. 27 ust. 3 ustawy ogrl, Botowo MU – kontrolowane w 2015 r. i 2017 r. oraz Łęgajny i Zerbuń – oba miejsca niekontrolowane w latach 2013 – 2017.

Opis stanu
faktycznego

3. Analiza posiadanej przez Starostwo dokumentacji dotyczącej obowiązku zawiadamiania przez przedsiębiorców w terminie do 28 lutego każdego roku o powstałych w ubiegłym roku zmianach dotyczących gruntów podlegających rekultywacji (art. 22 ust. 3 ustawy ogrl) wykazała, że w badanym okresie zawiadomienia takie złożyło łącznie 15 przedsiębiorców (spośród 24 prowadzących eksploatację kopalni) dla 48 miejsc wydobywania. I tak, w 2013 r. zawiadomienia dotyczyły 7 miejsc (spośród 11, dla których ustalono kierunek, termin i osobę obowiązanej do rekultywacji), w 2014 r. – 11 miejsc (spośród 21), w 2015 r. – 10 miejsc (spośród 25), w 2016 r. – 10 (29), w 2017 r. – 2 (37), a w 2018 r. – 10 (37).

(dowód: akta kontroli str. 256-265)

Ustalone
nieprawidłowości

Starostwo nie podjęło działań w celu wyegzekwowania od 7 przedsiębiorców prowadzących w 12 miejscach wydobywanie kopalni³⁶, obowiązku określonego w art. 22 ust. 3 ustawy ogrl, dotyczącego złożenia zawiadomienia o powstałych w 2016 r. i 2017 r. zmianach dotyczących gruntów podlegających rekultywacji.

Dyrektor wyjaśniła, że działań takich nie podjęto w 2016 r. ponieważ ustawa ogrl nie zawiera przepisów, które w jasny i oczywisty sposób umożliwiałyby podejmowanie konkretnych czynności administracyjnych. Natomiast, jej zdaniem, w 2017 r. zmiany te zostały odnotowane podczas kontroli wskazanych złóż³⁷.

Zdaniem NIK, odnotowanie przez Starostę zmian dotyczących gruntów podlegających rekultywacji podczas przeprowadzanej przez niego kontroli obowiązku rekultywacji nie zwalnia osób obowiązanych do rekultywacji z realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 23 ust. 3 ustawy ogrl. Zauważyć należy także, że w przypadku niewywiązania się z ww. obowiązku w ustawie tej przewidziano możliwość zastosowania przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 30), które mają również odniesienie do obowiązków o charakterze niepieniężnym.

(dowód: akta kontroli str. 248-255, 266, 327-329)

Opis stanu
faktycznego

4. W latach 2013-2018 Starostwo prawidłowo prowadziło sprawozdawczość z zakresu rekultywacji gruntów, o której mowa w art. 33 ustawy ogrl, tj. sporządzało sprawozdania roczne RRW-11 i przekazywało je do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w terminach wyznaczonych w obowiązujących rozporządzeniach Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej³⁸. Zawierały one m.in. informacje o wielkości i położeniu gruntów zdeastowanych i zdegradowanych w wyniku wydobywania kopalni objętych prawem własności nieruchomości gruntowej, podlegających rekultywacji oraz o wynikach ich rekultywacji. Informacje dotyczące powierzchni takich gruntów były zgodne z danymi wynikającymi z decyzji o uznaniu rekultywacji za zakończoną, wydanymi w ww. okresie przez Starostę.

(dowód: akta kontroli str. 267-286)

Ocena cząstkowa

W latach 2013-2017 Starosta nie w pełni wywiązał się z obowiązku kontroli wykonania rekultywacji gruntów. Stwierdzono bowiem, że aż 82% złóż nie było kontrolowanych z wymaganą częstotliwością, tj. co najmniej raz w roku.

Starosta rzetelnie wywiązywał się natomiast z obowiązku prowadzenia sprawozdawczości z zakresu rekultywacji gruntów, przekazując sprawozdania Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego w wymaganych terminach.

³⁶ W 2016 r. – Kronowo VI, a w 2017 r.: Godki, Kronowo VIII, Kronowo Kolonia II, Łapka I, Łapka II, Malinowo IV A, Modliny, Nowe Włoki II, Nowe Włoki IV, Witramowo i Witramowo II.

³⁷ Kontrole te zostały przeprowadzone w okresie czerwiec – wrzesień 2017 r.

³⁸ Za rok 2013, 2014 oraz 2016 do 10 marca następnego roku, za rok 2015 – do 11 marca 2016 r., za rok 2017 – do 9 marca 2018 r.

3. Egzekwowanie wykonania obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin.

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2013 – 2018 (I kwartał) na terenie Powiatu znajdowało się 19 miejsc wydobywania kopalin, dla których upłynął termin przeprowadzenia rekultywacji gruntów. Powierzchnia obszarów górniczych tych miejsc wynosiła 61,5 ha, a terenów górniczych – 114,1 ha³⁹. Starosta wydał decyzje o uznaniu rekultywacji za zakończoną dla 11 takich miejsc, o łącznej powierzchni zrehabilitowanych gruntów 58,44 ha⁴⁰. W przypadku złoża Giedajty, o powierzchni ogólnej 0,55 ha, w wyniku przeprowadzonych kontroli Starosta stwierdził, że nie było ono eksploatowane.

(dowód: akta kontroli str. 135-137, 287-288, 305)

W badanym okresie na terenie siedmiu złóż – Barcikowo II, Biesówko, Godki, Kronowo III, Łęgajny, Nowe Włóki i Zerbuń⁴¹ nie zakończono rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin, mimo upływu pięciu lat od zaprzestania prowadzenia na nich działalności przemysłowej. Trzy miejsca (Barcikowo II, Godki i Nowe Włóki), były w latach 2013 – 2017 jeden raz kontrolowane w zakresie wykonania obowiązku rekultywacji gruntów, a pozostałe nie były objęte takimi kontrolami.

W badanym okresie nie wystąpiły przypadki odmówienia przez Starostę wydania decyzji o uznaniu rekultywacji za zakończoną. Starosta nie był również informowany o opóźnieniach w rekultywacji gruntów.

(dowód: akta kontroli str. 248-265, 287-289)

Ustalone nieprawidłowości

1) Starosta nie podjął działań w celu wyegzekwowania obowiązku rekultywacji gruntów po wydobywaniu kopalin na terenie czterech złóż⁴², mimo upływu terminu wyznaczonego w decyzji o rekultywacji.

2) W przypadku trzech złóż⁴³ nie wydał decyzji ustalających kierunek, termin i osobę obowiązującą do rekultywacji, mimo upływu od 6 do ponad 8 lat od zaprzestania działalności przemysłowej na tych gruntach.

Dyrektor wyjaśniła, że nie podejmowano działań w ww. zakresie ze względu na brak jasno określonych przepisów prawnych o prowadzeniu takich czynności przez Starostę.

Zdaniem NIK, działania takie określone zostały odpowiednio w art. 30 ustawy ogólnego o gospodarstwie nieruchomościami, że w przypadkach niewykonywania obowiązków określonych w ustawie stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁴⁴ oraz w art. 61 § 1 Kpa, który uprawnia Starostę do wszczęcia postępowania administracyjnego z urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 287-304, 315-326)

Opis stanu faktycznego

2. W latach 2013 – 2018 (I kwartał) Starostwo nie posiadało informacji o prowadzeniu przez przedsiębiorców działalności przemysłowej na obszarach, dla których wygasły lub zostały wygaszone koncesje na wydobywanie kopalin.

³⁹ Dane te dotyczą powierzchni obszaru górniczego ośmiu spośród ww. złóż i powierzchni terenu górniczego 10 z nich. Dla pozostałych złóż Starostwo w trakcie kontroli NIK nie posiadało takich informacji.

⁴⁰ W 2013 r. było to 10,29 ha, w 2014 r. – 20,4 ha, w 2015 r. – 0 ha, w 2016 r. – 19,78 ha i w 2017 r. – 7,97 ha.

⁴¹ Powierzchnia obszaru górniczego złóż Barcikowo III i Zerbuń wynosiła łącznie 3,73 ha, a terenu górniczego 4,61 ha. W odniesieniu do pozostałych złóż Starostwo w trakcie kontroli NIK nie dysponowało takimi danymi.

⁴² Złóża Barcikowo II, Godki, Łęgajny i Zerbuń, dla których od terminu zakończenia rekultywacji wyznaczonego przez Starostę upłynęło od 6 lat do ponad 13 lat.

⁴³ Złóża Biesówko, Kronowo III i Nowe Włóki.

⁴⁴ Klasy bonitacyjne gruntów znajdujących się na terenie tych miejsc wydobywania nie uzasadniały naliczenia przez Starostę w odniesieniu do gruntów zdewastowanych opłaty podwyższonej, o której mowa w art. 28 ust. 3 ustawy ogólnego o gospodarstwie nieruchomościami.

Z uzyskanej w trakcie kontroli NIK informacji Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie wynikało, że nie wydano w badanym okresie z urzędu nakazów likwidacji zakładów górniczych działających na terenie powiatu olsztyńskiego i wydobywających kopaliny objęte prawem własności nieruchomości gruntowej.

(dowód: akta kontroli str. 305-308)

3. W badanym okresie Starosta nie naliczał podwyższonej opłaty rocznej za zdewastowanie gruntów, o której mowa w art. 28 ust. 3 ustawy ogrl, ponieważ ich klasy bonitacyjne wykluczały jej naliczenie.

Starostwo nie posiadało informacji o prowadzeniu nielegalnego wydobycia kopalin na terenie Powiatu, w związku z czym nie pozyskiwał środków na rekultywację gruntów zdewastowanych lub zdegradowanych przez nieustalonych sprawców.

(dowód: akta kontroli str. 309-311)

Ocena częściowa

Nie wykorzystano ustawowych uprawnień umożliwiających egzekwowanie wykonania obowiązku rekultywacji gruntów. W czterech przypadkach nie podjęto działań zmierzających do zastosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. W trzech przypadkach natomiast nie skorzystano z możliwości podjęcia z urzędu działań, w celu ustalenia osoby obowiązanej, kierunku i terminu rekultywacji, mimo iż od zakończenia działalności przemysłowej upłynęło od 6 do ponad 8 lat.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagę wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁵, wnosi o:

1. Prowadzenie z wymaganą częstotliwością kontroli wykonania obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin, dla których ustalono kierunek, termin i osobę obowiązaną do rekultywacji.
2. Zaniechanie określania w decyzjach w sprawach rekultywacji sposobu jej przeprowadzenia.
3. Wywiązywanie się z obowiązku zasięgania wymaganych opinii przed wydaniem decyzji w sprawach rekultywacji i zagospodarowania gruntów.
4. Niezwłoczne podejmowanie działań w przypadku stwierdzenia niewywiązywania się podmiotu w wymaganym terminie z obowiązku rekultywacji gruntów.
5. Nakładanie obowiązku rekultywacji gruntów po eksploatacji kopalin wyłącznie na osoby, które spowodowały utratę lub ograniczenie wartości użytkowej tych gruntów lub są następcami prawnymi takich osób.
6. Informowanie stron postępowania administracyjnego o przyczynach zwłoki w załatwieniu sprawy, nowym terminie jej załatwienia, a przed wydaniem decyzji o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁴⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 6 lipca 2018 r.

Kontroler
Andrzej Sibierski
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Najwyższej Izby Kontroli
Delegatury w Olsztynie
z up. p.o. Wicedyrektor
Józef Bogdański